

33'א
IV. 1961.

❁ מוקדש לחגו ה-20 של המפעל

מדינת ישראל
משרד המסחר והתעשייה

יצואן מוסמך

וזאת לתעודת כי
העונג, בוח"ר לגומי ופלסטיות

הוכר כיצואן מוסמך בזכות פעולתו בשטח היצוא,
הקפדה על סוג התוצרת, ומתה וצורתה.
בשנת 1960 נלה יצואו על 100,000 דולר
ותרם בזאת לביצור כלכלת המדינה.

1017

שר המסחר והתעשייה

ירושלים, תשכ"א

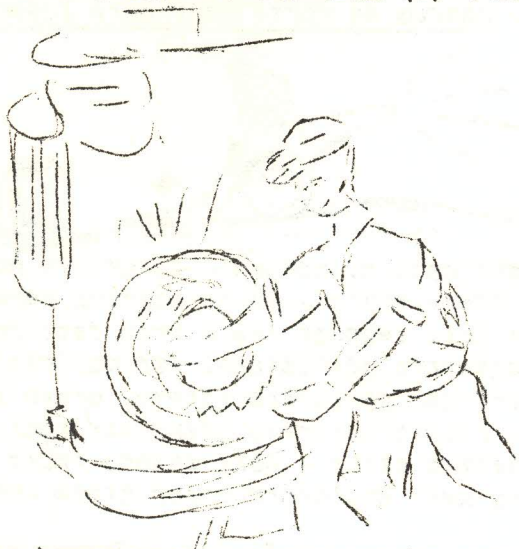
"צדאש"ת מצעו וליאורית" "לאה"...

(ליובל העשרים של המפעל 1941 - 1961)

1. העשור הראשון 1941 - 1951

לערוך סקירה המסכמת 20 שנות המפעל - אין זה מן הדברים הקלים. כי עשרים שנים אלו 1941 - 1961 הן שנים הרות עולם בכלל ושנות מכריעות לעם ולמדינה בפרט, ובכל ההתפתחות של המפעל טבועים סימני הזמן והתקופה.

המפעל התחיל בייצור כבית-מלאכה ב-16.1.41 בחדר קטן בכפר-מלל ליד הכביש הראשי, על אם הדרך מתל-אביב לחיפה.

בית מלאכה עם צמיג מתוקן ופועל אחד.

בית מלאכה זה עסק בתיקון פאנצ'רים - תקרים בצמיגים של מכוניות ומכוניות - משא. בהתהלה עבדו בו שני הברים. בעל המקצוע היה משה קסירר והוא היה המי-סד והרוח החיה של המפעל אשר קם.

משכירות למקורות פרנסה עצמיים:

הקבוץ אשר טעה אז במחשבת כפר סבא, החליט את החלטתו להקים מפעל זה עקב המצב ששרר אז בארץ ובמחשבה. זו היתה תקופה של מלחמת העולם השנייה, כאשר נכרת הענף העיקרי מקיום הארץ - יצוא פרי ההדר, ובעקבות אלה חוסר עבודה - מחירי, התחרות על כל יום עבודה, ע-מידה בתור בלשכה וציפיה ליום העבודה וברמת שכר ירודה ביותר - 18 גרוש ליום עבודה מפרך בפרדס.

בראש דאגת הקבוץ עמדה בעית התצוקה, עבודה לחבריה ולחברותיו. וכאשר לא היתה עבודה בנמצא במחשבה - היה הכרח "יצור מקורות עצמיים לפרנסה. המסגריה הוקמה בכפר-סבא, הונחו היסודות לענפים חקלאיים, בגרייה, הספניה, לול, מאפיה ונגשנו להקים את בית-המלאכה - הוולקניזציה. בראשית היה קיים ה ח ל ו ס - החזון - להקים ענפים עם מקורות פרנסה עצמיים אשר יתרמו תרומה גבולת לקיום הכבוד של הקבוץ, מעמל כפיר, בהוצאת להם מן האדמה ולתם ממלאכה וחרושת. לזה בתלור רצון חבורת יחפנים אשר זה רק עתה יודו מן הארבעה, עם מטען חומרי דל, רק תרמיל לגבם, אבל עם מטען רוחני עטיר ורצון עז לזוה, להוסיף עוד חוליה בוספת לשדרת הקבוצים השומריים. לכל החבורה הזו דוג ידים רעבות לעבודה ולהיטות לעבוד למען הבטחת קיום ופרנסה, ולעבוד ולבנות ענפים בחקלאות ובמלאכה. רצונם עז לבנות בית קבוצי, אשר היה בימים ההם סך הכל מבנה אוהלים על התל של גבעת השומר, עם מספר חרובליקים המטים ליפול ותו לא.

כבר אז היה חלומם: בית קבוצי גדול, ישוב גדול למאות, המתפרנסים בכבוד, סבים וסבתות, אבות ואמהות, בנים ובנות, נינים ונכדים.

וכך קי" והיה המפעל. וכזו היתה ה"בראשית".

בתש"א - 1941, תושקעו בסך הכל 198 ל"י לשם רכישת הציוד מארמני אחד בירושלים, את ההלוואה הראשונה של 120 ל"י קבלנו מהסוכנות היהודית - מדוד הורביץ - כיום נגיד בנק ישראל.

ובשנה הזו הצלחנו לתת 766 ימי עבודה לקבוץ אשר היה רעב להן והתמורה שנתקבלה בשנה זו הסתכמה ב-1200 ל"י.

הימים הם מלחמת העולם השנייה. בים התיכון מתנהלת המלחמה על השליטה בו בין הבריטים, הגרמנים והאיטלקים. אנניות היבוא והצבא מופצצות ומטורפות ברחבי הים התיכון. לארץ מיבאים את המצרכים החיוניים ביותר לקיומה, לקיום צבאות בנות הברית החובים בארץ ובסביבתה. הישוב הארץ ישראלי הנו חלק קטן מן המחנה העולמי, הלוחם נגד הנאצים

וברתם בעול המלחמה הזו. בינתיים גם יפן נכנסת למלחמה - ובזה ברתקו כליל מקורות הגומי הגלמי הבא מן המזרח הרחוק.

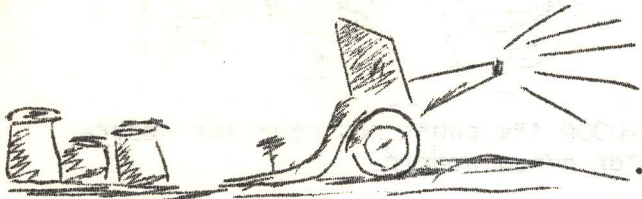
ואנו צעדנו את צעדינו הראשונים במלאכה, במוצרי גומי ותקון פאנצ'רים של צמיגים. כי כל משק של שלום, ושל מלחמה לא כל שכן הנו משק ממוצע על רכב, על גלגלי גומי, ולענף זה נקלענו. המפעל קולט יותר ויותר עובדים - הברים של הקבוץ בשנה השניה תש"ב - 1942 נתנו לווילקניזציה 2409 ימי עבודה ומחזורו הגיע ל-3.760 ל"י.

המפעל מתחיל לעבור מתיקון צמיגים לחידוש צמיגים וצועד קדימה, מחזורו עולה וכן עולה מספר ימי העבודה.

בחש"ג - 1943 - מחזורו - 13,900. ל"י עם 5374 י"ע
בחש"ד - 1944 - " - 36,000. " " 8361 "

משנת תש"ד קבוצנו מפסיק לעמוד בתוך לי"ע בלשכת העבודה, הקבוץ מתחיל לספק את כל העבודה לדורשיה. זהו המפנה של הקבוץ במושב, המפרנס את חבריו מעמל כפיו במפעליו וענפיו העצמיים.

קוניקטורה מלחמתית:

שנות המלחמה האחרונות היו שנות קוניקטורה.

המחסור במצרכים בשטח המזון, החקלאות והן בשטחי התעשייה, המלאכה - לאוכלוסיה הקיימת ולאוכלוסיה הזמנית - הצבא - אשר מספרו מגיע למאות אלפים - הם הם המניעים העיקריים של המשק הפורח והמתפתח. כמנהג המדינה שנהגנו אנו. כאשר כל הישוב נרתם לעול המשק המלחמתי, כן היה דינו של מפעלנו וקבוצנו. התיקונים של הצמיגים, אשר קשה למצוא להם תחליף, לא חדש ולא ישן, עקב המחסור בגומי, כמו כן בחידוש צמיגים, מהווה את הסעיף העיקרי בעבודה ובהכנסה. שניים הם אלה, הענפים העיקריים עליהם אנו נשענים בשנים אלו. כהמשך טבעי של מחדשים גדולים העוסקים בגומי - הננו מחפשים דרכים לעבור לייצור של מוצרי גומי אחרים, אשר חסרים בארץ עקב ההסגר וחוסר היבוא מחו"ל.

בימים ההם לא היתה קיימת שאלה של מחיר, כל מחיר שולם עבור המוצר המוכן. לא חשבו היה הטיב, הצורה החיצונית, הכל נמכר בטבין ותקלין, ובמחירים טובים. השוק היה של היצרנים אשר התחילו לעשות את צעדיהם הראשונים בארץ.

שנות המלחמה הן תקופת הערישה של רוב התעשייה הישראלית. התקופה הזו שמשח חממה אידאלית למלאכה שהפכה במשך הזמן לתעשייה. באותן השנים נרכש הציוד הראשון מקיפקו בפ"ת - מערגלה עם מכבשים ואוטוקלב ראשון.

עם הגיע צבאו של אנדרס - הפולני - למזרח התיכון, הגיעו גם מספר יהודים, ביניהם בעלי מקצוע מפולין בשטח הגומי ואתם מתחילה רכישת הידע, בייצור של מוצרי גומי, נוסף לידע בשטח התיקון והחידוש של הצמיגים, תורת החימיה והפיזיקה של הגומי מתחילה להקלט בקבוץ ובמפעל.

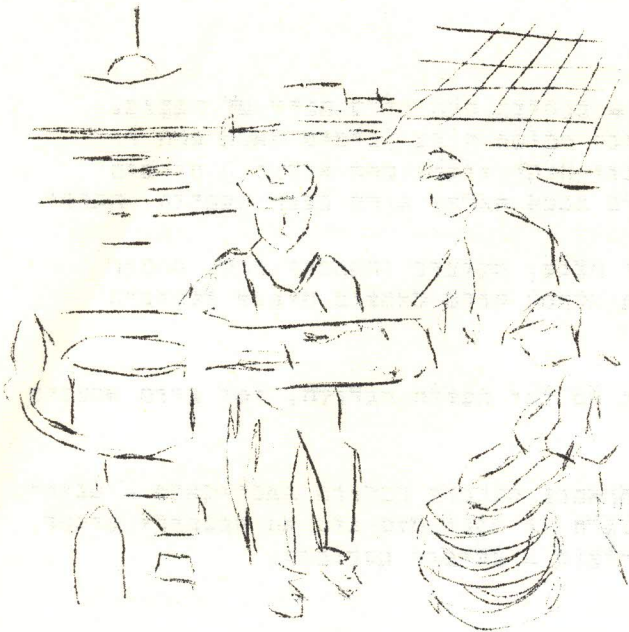
הנורמליזציה עם סיום המלחמה

את ימי המלחמה הננו מסיימים כיצרנים של מוצרים פשוטים, בעיקר של מוצרי מכבש, כבר לא בכפר מלל אלא בגבעת חמנוף - באולמות מרווחים. נפסקים ימי הקוניקטורה, הצבא הבריטי וצבאות בנות הברית חוזרים לבתיהם - שערי הארץ נפתחים לרווחה בפני מוצרים מן העולם הרחב. ומשק הארץ נכנס לתקופה של נורמליזציה, שכלול הקיים, פתוחו האיטי של הקיים.

שנה	מחזור	י"ע
1945	42.530	10.324
1946	41.800	9.343
1947	41.400	9.033

בשנים אלו היינו חייבים למלא את החסר בשטח חידוש ותיקון הצמיגים, אשר ירד עקב היבוא של הצמיגים מחדשים מחו"ל. לירותה אותנו תמיד ההכרה, לשחות בכל מקרה, לגלות מקורות פרנסה בכל התנאים, לעבור לייצור מוצרים חדשים אשר טרם יצרו בארץ, ואפילו לייצור של מוצרים רבים עד למעלה מ-100 מיני מוצרי: שקקים, כפתורים, ידיות

לאופניים, עקבים, סוליות, גלגלים, ט-
בעות, דושות, שטיחים, לוחות, טפטיפ-
יות, מהדקי גרביים, כדורים, ועוד ועוד.

השנים הללו, הן גם שנות "המאבק" נגד-
ממשלת המנדאט, ימי המתיחות ועוצר. ה-
ימים הם "ימי ברוין", ימי הסגר של ה-
עליה וקפאון במשק. ודוקא בימים ההם -
נערכו ההזמנות של הציוד הראשוני המו-
דוני (באמצעות מבורך ז"ל - המהנדס מ-
בולגריה) מאיטליה: המערגלה הברזלית וה-
אקסטרודר, אשר שינו את תכנית הייצור,
ואת כושר הייצור מקצה לקצה, הציוד -
אומנם הופעל רק ב-1948, אבל ההזמנות-
לציוד הנ"ל נעשו בשנים תש"ב-תש"ז.

ממשק מנדאט בריטי - למשק מדינת ישראל:

שנת מלחמת העצמאות תרשם אצלנו כשנה
של מלחמה עם כל הסימנים המתלווים לכך.
ירידה במספר ימי העבודה, חברים מגויסים, מ-9000 י"ע בתש"ז ירד מספר ימי העבודה
ל-7,700 והפעילות המשקית בשנה זו עומדת בסימן מלחמת השחרור.

בתקופה זו פקד אותנו אסון מחריד עם דן, לרגל הנסיונות עבור ההגנה, עבור החמ"ד -
חיל המדע של ההגנה - לייצר קורדיט למילוי פגזים ללוחמים. שלמנו קרבן יקר עבור
נכונות חברינו במפעל לעסוק בנסיונות המסכנות חיי אדם ממש (פטירת חיים אפנשלק
ז"ל). בתקופה קשה זו, יותר מאשר אי פעם, עמד במבחן צוות אנושי זה, קומץ חברים
של הקבוץ, מוותיקי הקבוץ וותיקי המפעל, ומנאמני הקבוץ, התלכדו ביתר שאת, וביתר
מאמץ והתגברו על תלאות וצרות הימים ההם, בשטח המקצועי, ארגוני, מסחרי, ואף על
הכשלונות החברתיים (גל סל עזיבות) שפקדונו מאז.

וטוב פעם שורת המספרים היא הקולעת ביותר.

<u>שנה</u>	<u>מחזור</u>	<u>י"ע</u>	<u>עיבוד טונות</u>
1948 - תש"ח	41.000.-	7900	77
1949 - תש"ט	83.000.-	8700	184
1950 - תש"י	124.000.-	10380	256

הפעלת המערגלה והאקסטרודר מעבירים את נקודת הכובד לתוצרת המותזת - פרופילים
וצנורות גאז וצנורות מים.

הטובג' בתערובות קופץ קפיצה בחשובנית - מ-77 טון ל-256 טון. זוהי גם תקופה שחלום
ההתישבות - העליה לקרקע מתגשמים ועם עליית הקבוץ לאדמת קובאני, מתחילות להתקם
התוכניות למפעל חדש בוואדי קובאני. התוכניות נערכות, נבדקות ונבחנות פעמים
רבות, והציוד מחו"ל: קלנדר, מערגלות, אקסטרודר לקמלבק, ציוד לצמיגים, מכונות
קליעה - הולך ונרכש. זוהי גם התקופה בה מתחילה לחדור למפעל העבודה השכירה.

עקב ההעברה לקובאני והרצון לבנות נקודה חדשה, על כל הענפים החקלאיים, רבו בזמן
לקיים מפעל תעשייה המבטיח חלק גדול של הפרנסה, ואף מפריש אמצעים להשקעות בוספות
בייצור ובצרכנות גברה העבודה השכירה. בעיה זו מלווה אותנו מאז ועד היום הזה,
ועומדת בראש דגאותינו - עד שיגיע הזמן ונמצא לה פתרונות...

העשור הראשון 1941 - 1951 - מסתיים עם העברת המפעל מכפר סבא לוואדי קובאני,
לאולם המרות והגדול המותאם לציוד חדש ולצרכיו החדשים...

עם חזוכת המפעל בביתו החדש תם ונשלם העשור הראשון.

ממלאכה לתעשייה

עם העשור השני התחלנו רק את "היום השני" - מבחינת ס"ח "יום שני" של השבוע. המלאכה זה רק החלה, מבחינה מקצועית, מבחינת רכישת הידע (בימים האלה שהם דו בהשתלמות בארה"ב ויעקוב ארדן באנגליה, הגוי הזקן זיברץ שהם אצלנו 6 חודשים וכו'). מבחינה מסחרית ומבחינת היוזמה גורם בטמסק הארץ, גורם בענף תעשיית הגומי בארץ.

העשור השני מתחיל עם ימי "דוב יוסף", ימי הצנע, הקיצוב והמחסור בכל. מחסור במזון, במטבע, בתוצרת מכל הסוגים. מתנהלת מלחמת קודש לצמצום היבוא ולהגברת הייצור, עידוד הייצור לשם מניעת הייצוא.

המדינה הצעירה קולטת רבבות של אנשים, אלה הם ימי העליה הגדולה, ימי גיוס אמצעים בקרב יחידות אלה"ב ומלוחות מססו.

התעשייה הישראלית עולה בחיתוליה, הציוד הישן מקורות המלוחה האמריקאית - מניחים את היסודות הרציניים לתעשייה מודרנית. במסגרת זו חזנו מזמינים את הבנבורי מיקסר - אשר מחולל את המהפכה הישנה ביכולת הייצור - בעיבוד הערובות:

ב-1952 מ-226 טון לשנה
ב-1954 500 טון לשנה

הגל השני של החשקעות אשר הקים את התעשייה הישראלית בכל הענפים, היה גל השילומים. אתו הגיעה התעשייה לרוויה - עודף ייצור ללא שוק מספיק - והכרת לחפש שוקי ייצוא.

להלן המספרים לתקופה הזו:

שנה	מחזור בל"י	י"ע
1951 - תשי"א	208.000.-	10.380
1952 - תשי"ב	401.000.-	9.700
1953 - תשי"ג	515.000.-	11.600
1954 - תשי"ד	715.000.-	14.400

תקופת החרצה של הציוד החדש ורכישת הידע לייצר בציוד החדש במשכת תקופה ארוכה למדי. טרם עלינו, בימים ההם, על הדרך של רכישת ידע מושלם ממפעל מחו"ל. אבל זוהי תקופה בה הוכנס לייצור:

ק מ ל ב ק - 36 טון לשנה בתשי"ב
81 " " בתשי"ד

ה ק ל נ ד ר - מתחיל לתפוש מקום רציני:
מ-7% מסך הכנסות ל-17.5%

ה צ מ י ג י ם - מ-22.000 ח' לשנה בתשי"ב
ל-46.500 ח' לשנה בתשי"ד

מוצרי מכבש לעומת זה הולכים ומתחסלים. הצנור הקלוע וצנור הבד מתחילים לצעוד את צעדיהם הראשונים.

מגומי בלבד לגומי ופלסטיקה

והעיקר, המפעל מפסיק להיות ביה"ר למוצרי גומי בלבד ומתחיל להיות ביה"ר למוצרי גומי ופלסטיקה.

זוהי אחת המגמות בעולם - הגומי נדחק על ידי פלסטיקה בכל השטחים - צנורות השקייה, צנורות פרופילים - במקום בדי טקסטיל ועור - באה הפלסטיקה, בהנעלה, בריפוד, בריפוף, במוצרי קונפקציה ועוד.

רוב מפעלי הגומי בעולם מזווגים זוג זה של גומי ופלסטיקה.

הצנור הפלסטי מתחיל את עקומת הייצור שלו ס"ח ב-1950 וכבר ב-1955 עובר על עקומת צנור ההשקייה מגומי ודוחק את רגליו כליל ומגיע תוך 9 שנים לייצור כמות של 459.000 מטר.

"וינוגן" הבד הפלסטי - הפילם הפלסטי דוהר מ-1953 עם 2.9% חלקו בייצור ומגיע ב-1957 ל-29.7% וצועד בראש השורה של כל המוצרים.

מח' הפוליאתילן החלה בייצור ב-1958.

מח' הוינוטקס: ב-1959 נוספה מחלקה זו לשרשרת המוצרים הפלסטיים. ובצורה הזו הולכת ומשתווה היחס בין הגומי ופלסטיקה:

תש"ך	תשי"ט	תשי"ח	תשי"ז	תש"ז	תש"ו	גומי ב-%
51	59.7	62.2	64.4	65.2	76.6	
49	40.3	37.8	35.6	34.8	23.4	פלסטיקה ב-%

ממליון ראשון למליון שלישי

תוך עיון בסיכומי הייצור של חמשת השנים האחרונות, נדמה לעתים כי קיימת אוטומטיות בגידול ובהתפתחות המפעל. כל שנה וסיכומיה והשגיה וכאילו הכל מונח ומובטח בכיס.

בשנת 1955 הגיע המחזור של המפעל ל-1.033.000 ל"י, הווה אומר המליון הראשון. ובשנת 1960 הגיע המחזור ל-2.980.000 ל"י, הווה אומר המליון השלישי. ברם, לא כאלה הם פני הדברים לאלה העמלים יום יום, המצרפים מוצר למוצר, הזמנה להזמנה, הישג להישג, כשלוך לכשלוך, ימים לשבועות, חודשים לשנים של תכנון וביצוע, פתוח וייצור, שיווק ומימון.

כי עיקר הנכס של המפעל, עיקר הכוח - מקורו בצוות המסור של עשרות החברים אשר מלווים את המפעל מאז ראשית ימיו עד היום הזה.

עקמת הייצור התלולה אינה תוצאה של מספר חברים בודדים, אלא פרי עמלם היום יומי של חברי הקבוץ העובדים וטורחים ליד המכונות, כל אחד ממחלקתו הוא, במקום עבודתו.

ממסור לרוויה בתעשייה:

וכל זה למרות שהתנאים בארץ השתנו כליל, חלו תמורות רציניות ומהותיות במשק המדינה.

הארץ הקטנה בת 2 מיליון התושבים, קפצה קפיצה נחשונה בתקופה קצרה ביותר. חלפו ועברו ימי "הקיצוב" של דוב יוסף. הציוד הרב שזרם מארה"ב וגרמניה נזקף והופעל, הידע ליצור ברכש הן תוך נסיון עצמי, והן תוך קנייתו מחו"ל. והארץ החלה בייצור שורה של מוצרים אשר היו מייבאים אותם מחו"ל - ואף הגיע לרוויה ועודף. והבעיה של יצוא ושוקים לעודף הייצור, הופכת לבעיה העיקרית של המשק. וסדנא דארעה חד הוא, גם לגבי ענף הגומי והפלסטיקה.

בענף הגומי - קיימים 45 מפעלים נוספים, הנאבקים על קיומם ועל מקומם מתחת השמש הישראלית. לא מעטים - אינם עומדים במלחמת האכזרית הזו - ונופלים ללא קום. אחרים נופלים מקמים מחדש.

מפעלנו ידע להחזיק את עצמו על פני המים בכל העתים ובכל הזמנים. גמישות, מעבר ממוצר למוצר, רב גוונים במוצרים, מאפשרים לנו לגשר על פני כל העונות של השנה ועל פני כל המשברים.

מעמדנו באגוד יצרני הגומי - הולך ומתבסס, זה שנים הננו מהווים גורם נכבד בשטח זה של תעשיית הגומי. הננו מהווים כ-20% במסגרת האגוד ולא נעשה שום צעד, שום מאורע בענף הזה בלי להיות גורם רציני, יוזם ולעתים לא במעט אף מכריע במערכות כלפי פנים וכלפי חוץ.

הננו מהווים כתובת גם כמותית מבחינת יכולת הביצוע אבל לא פחות איכותית בענף הגומי, עבור כל גורם במשק המדינה, בתעשייה ובחקלאות, בריאות, תעשייה, תחבורה ועוד.

דברים אלה ידועים במוסדות, במשרדים הממשלתיים השונים וגם במוסדות המחקר הקיימים בארץ.

\$ 19.670.-	תסט"ר
\$ 3.718.-	תשי"ז
\$ 87.833.-	תשי"ח
\$ 20.730.-	תשי"ט
\$100.000.-	תש"ך

מערכת היצוא העמידה שותפו בפני אחד המבחנים הקשים ביותר.

ס י ר ם

תם ונשלם העשור השני של המפעל. וראשוני החודשים של העשור השלישי נכנסים לשנין.

בעצם הימים האלה נמצאים וולטר ואריה בצרפת לשם קבלת ידע לייצור חומרי ריצוף מפי.וי.סי. זהו נסיון ראשון בקנה מידה גדול - על קניית הידע מחו"ל תוך רצון לחסוך נסיונות עצמיים, במטרה להגיע למוצרים חדשים ומושלמים. העתיד הקרוב יגיד, באיזו מידה תאיר לנו ההצלחה פנים במבצע זה.

מח' ה"רינוטקס" מפעילה בימים אלה את מכונת ההדפסה.

מח' הפוליטילן מפעילה את הציוד החדש, אף היא בימים אלה.

המחסן לתוצרת המוכנה, מוכן להעברה, מחסן חומרי גלם הולך ונבנה.

רק עברו חודשים מספר וצמצמו את מספר העובדים השכירים ב-25% ונתונים במתיחות בלתי פוסקת של לחץ ההזמנות בארץ ובחו"ל וכל זה מתבצע ללא תוספת של עובדים.

במערכה מכרעת זו בוודאי יחול מפנה עם בוא ההשלמה ועם הצטרפות הקנים לקבוץ, כמותפים מלאי זכויות וחובות בכל הענפים ובכל שטחי החיים. כי העשור השלישי בוודאי יעמוד בסימן שילוב הבנים במשק ובחברה.

העשור השלישי ישמש בוודאי מבחן רציני באיזו מידה יעמוד בו דור הראשונים, בעבודה, ייצור, ארגון, יוזמה, המשך הפתוח, אולי לא בכוח הנעורים, אבל בכוח הנסיון והתבונה, תבונת הכפיים והתבונה השקולה שבנסיון - נוכל לרשום אף דפים מזהירים נוספים - שלובי זרוע עם בנינו הצעירים - בעשור השלישי הבא עלינו לטובה. לא הכל סוגה בשושנים, רבים החקשיים, הלבטים, ולעתים אף גדמה כי כבוד העול מנשוא בו.

אבל לנגד עינינו שיוניו תמיד בעבר: קבוץ פורח, משק מלבב, דשא ירוק, עצים מצלים, בריכת שחיה הומה ושוקקת, שיכונים לחברים, ילדים והורים מבני ציבור לכל הצרכים, שבילים להולכים ואחרון אחרון חביב - מחנה ילדים בריא ושמח, מתחנך ברוחנו, מוכן ודרך להמשיך במפעל אבותיהם, המשך הבנייה של הכפר הקבוצי.

לא כעייפי דרך ומעש הבנו מסכמים את שתי העשרות בשנים, אלא בהרגשה שעמלנו לא היה לשווא "קוינו לעשות ענבים והיר ענבים"...

הננו מלאי שמחה וסיפוק מן העבר, יחד עם זאת הננו דרוכים לקראת העשור הבא - אשר לא יהיה יותר קל מן הקודמים, ואולי אפילו קשה יותר.

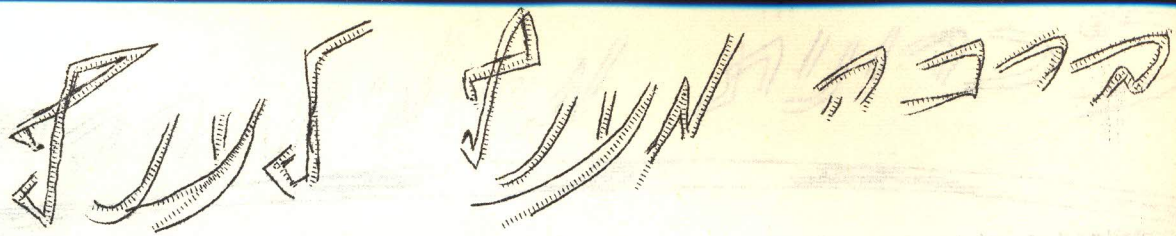
ולקראת אלה הננו מוכנים!

מ.ב.ד.

ירמי מספר ללאה שליצחק יש יום הולדת. שואלת לאה: הכיצד? הרי ראית את שמלה עובד בהגשה? אומר ירמי: וכי מה זה נוגע לאבא שלו.

לרגל יובל העשרים של המפעל ברצוני לציין מספר עובדות:

א. בשנים האחרונות הולכת ומתגבשת הדמות של משקנו החקלאי לאור הנסיון שנצטבר באיזור בענפים ובקבוצנו. אחר ציבורות רבים בגידולים שונים הננו מתעכבים בגידול אחד אשר הרצטביליות שלו מובטחת הודות לשימוש ביריעות פלסטיות להבטחת הפרי. עובדה זו ברצוני להדגיש דווקא ברגע שהמפעל חוגג את יובלו העשרים.

בשטח זה נעשתה עבודה משותפת, בין עובדי הענף ועובדי המפעל. התפתח שיתוף פעולה מהודק ומבורך ממנו נהנה המשק ובחשיבותו חורג מן המסגרת המצומצמת של המשק, בארץ הגיע השטח המכוסה בפלסטיקה ל-1000 דונאם ויותר. ממדים אלה שהנם כבר גדולים למדי, לא באו במקרה. כי בשטח זה, הייצור שנים בבחינת "משוגעים לדעלון" זה, הווה אומר בודדים, ורק לאחר שהוכחנו זאת כמו ידינו, מצאנו לזה ארוזן קטנת במשרד החקלאות, בארגונים המקצועיים וגם במשקים ומושבאים אחרים.

יש אפילו אומרים - לפי דברי יודעי דבר מן הארץ ובחור"ל - שהגענו בארץ לנסיון חשוב אפילו בקנה מידה עולמי.

שנים רבות לא היה כל קשר בין הענפים האלה, ובתקופה האחרונה נוצר קשר אורגני ביניהם. השימוש ביריעות פלסטיות - הוא בבחינת הוראת מן השמים.

ב. כאשר המפעל חוגג את יובל ה-20 לקיומו, הרי לא יתכן שלא להעביר ולסקור את העבר על השנים הללו, את היחסים בין המפעל והענפים החקלאיים. יש לראות את אלה בעין אחרת במידה של רביזיה לאור המצב בארץ בכלל ולאור המצב בקבוץ בפרט.

הוכוחים שהתנהלו זה שנים ללא הפסק, בין החקלאות והתעשייה הם אמנם כיום נחלת העבר, אבל היו ויכוחים מרים על מקומו של המפעל ושל החקלאות בקבוצנו ויכוח זה, הגיע לשיאו עם ההכרעה על צאתנו להתיישבות, עם עלותנו לאדמות קבוצנו.

אין אני חולק עד היום הזה על הדעה הזאת שההליכה לתתישבות, לא היתה לפי דרישותיו של משק חקלאי מעורב כמו שחלמנו.

אבל השנויים שבאו עקב הקמת המדינה, רכוז הקרקעות שבאזור, - כל אלה אפשרו לנו לבנות משק חקלאי בהתאם לתנאים של האזור. לצערי, דולדלו החקלאות בשנים האחרונות עד כדי דאגה. על כוונתי בלבד רובץ המשק החקלאי אשר גדל והתפתח אף הוא.

בזמן הליכתנו להתיישבות התרוכחנו על חלוקת כוח האדם באחוזים בין החקלאות והתעשייה והובטח הרוב לחקלאות. אבל המציאות עשתה את שלה - לרגל האפשרויות הבלתי מוגבלות של פתוח המפעל - הופר המאזן - והיחס אינו זהה עם הסיכומים מן הימים ההם. תירוצנו זאת אין להתעלם מן העובדה שסוד ההצלחה של המפעל טמון בהתמדתם של קבוצת החברים כמעט זה 20 שנה על ידי המכוונות ועד היום הזה.

נעים לנו אף לדעת שחברים רבין מן המפעל מלווים בעניין רב לצעד והישג של הענף שלנו.

באותה המידה אף אנו מלווים את המפעל בכל התפתחותו ובוזה שלוחה ברכת הענף ליובלו ה-20 של המפעל.

כי ברור לכולנו שהידיעה המקצועית וההתמדה - הן אשר יקדמו כל ענף במקומו הוא.

נתן פרקס.

עמינדב בקר בגן-החיות והסתכל על הדגים באקווריום. לכשהלך משם - שואלת אותו הדודה: עמי, איך הדגים. - תודה, שעימים מאוד!